

V. DEMİR ÇELİK KONGRESİ KARABÜK'TE GERÇEKLEŞTİRİLDİ

V. Demir Çelik Kongresi 1-3 Nisan 2011 tarihleri arasında Karabük Üniversitesi Konferans Salonu'nda gerçekleştirildi. Kongrede demir çelik sektörünün dünü, bugünü, yarını, üretim teknolojileri ve sektörde enerji yönetimi politikaları ele alındı.

Kongrenin açılış konuşmaları Makina Mühendisleri Odası (MMO) Zonguldak Şube Yönetim Kurulu Başkanı Atıf Mete, MMO Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber Çakar, DÇÜD Genel Sekreteri Dr. Veysel Yayan ve Karabük Valisi İzzetin Küçük tarafından yapıldı.

Kongrede sekiz oturumda, 46 bildiri sunuldu. Kongrenin ilk günü "Yeni Ürünler ve Yeni Kapasiteler Işığında Türk Demir Çelik Sektöründe Durum Analizi" başlığı altında bir de panel düzenlendi. Oturum başkanlığını Türkiye Demir Çelik Üreticileri Derneği (DÇÜD) Genel Sekreteri Dr. Veysel Yayan'ın yaptığı panele; Kardemir Genel Müdürü Fadıl Demirel, Tosçelik Genel Müdürü Dr. Suhat Korkmaz, İstanbul Demir Çelik İhracatçıları Birliği (İDÇİB) Yönetim Kurulu Başkanı Namık Kemal Ekinci ve Kibar Holding Yönetim Kurulu Üyesi Yatırımlar Grup Başkanı A. Kerim Dervişoğlu panelist olarak katıldı.

"Demir Çelik Enstitüsü Kurulmalı"

Kongre açılışında konuşan MMO Zonguldak Şube Yönetim Kurulu Başkanı Atıf Mete, kongrede ülke ekonomisinin ve sanayileşmesinin üzerinde büyük etkileri olan ve lokomotif sektör olma özelliğinden dolayı refahın ve gelişmişliğin en önemli göstergelerinden biri olarak kabul edilen demir-çelik sektörünün, küreselleşen yeni dünya düzeninde Türkiye'deki demir-çelik endüstrisinin dünyadaki gelişmelere göre yeniden yapılandırılması ve sektöre yönelik ulusal politikaların yeniden gözden geçirilmesi, reel sektörle bu konuda bilimsel çalışmalar yapanların bir araya gelerek sektördeki sorunların tartışılmasının, çözüm önerilerinin,

gerekliliği AR-GE çalışmalarının ve rekabet politikasının ortaya

konulmasının hedeflendiğini ifade etti. Kongre kapsamında ileri teknolojilerin tanıtılmasının, bilimsel gelişmelerin paylaşılmasının, Oda-üniversite-sanayi ilişkilerinin geliştirilmesinin amaçlandığını vurgulayan Mete, bu yıl beşincisini düzenledikleri kongrenin ülkemizde sanayileşme hareketinin başlatıldığı, Türk sanayi hareketinin öncüsü, demir-çelik sektörünün temeli, okulu olan ve 3 Mart 1937 tarihinde temeli atılan Karabük Demir Çelik Fabrikalarının bulunduğu Karabük'te düzenlenmesinin çok anlamlı ve yararlı olduğuna inandıklarını belirterek şöyle konuştu: "Makina Mühendisleri Odası adına Zonguldak Şube yürütücülüğünde 2001 yılından beri düzenlenen demir-çelik kongrelerinin sonuç bildirgelerinde, demir-çelik sektörümüzün gelişiminin sağlanması, sektörün sorunlarının çözümüne ve AR-GE ihtiyaçlarına ulusal ölçekte yanıt verecek, toplumun ilgili tüm kesimlerinin temsil edildiği Demir Çelik Enstitüsü'nün kurulması için yasa ve mevzuat düzenlemelerinin yapılması ve bu çalışmalarda TMMOB'ye bağlı ilgili meslek odalarının temsiliyetinin sağlanması ve her aşamada görüş ve önerilerinin alınması gerektiğini dile getirmiştik. Bu önerimiz günümüzde daha da önem kazanmakta, zorunlu bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kongre süresinde Demir Çelik Enstitüsü'nün kuruluş çalışmalarıyla ilgili gelişmeleri de öğrenme fırsatı bulacağız."

"Ulusal Demir Çelik Stratejisine İhtiyacımız Var"

Kongre açılışında konuşan MMO Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber Çakar, dünya demir çelik piyasasının, üretici konumundaki dev uluslararası şirketlerin spekülasyonu sonucu iniş çıkışlar yaşadığını belirterek, uluslararası piyasada az sayıda şirketin egemen olacağı bir oligopolleşme eğiliminin gözlemlendiğini kaydetti. Bu

büyük şirketlerin Türkiye'ye girişinin söz konusu olduğuna dikkat çeken Çakar, "Bu durum ileri teknoloji yoğunluğu ve yüksek katma değerli ürün üretiminde Türkiye'nin yerli oluşumlarını ve gelişimini engellemektedir" dedi. Çakar, AB'nin bünyesindeki çelik üretim fazlalığı itibarıyla Birlik içinde üretim dengesinin kurulması için Türkiye'deki çelik üretiminin azaltılması yönünde Birliğin bazı kısıtlamalar getirmesi işaretlerinin mevcut olduğuna vurgu yaparak, devam eden Türkiye demir çelik sanayisinin AB'ye uyum çalışmalarında özellikle sıcak haddeleme kapasitesine ve devlet teşviklerine kısıtlamalar getirildiğini ifade etti. Bir yandan sektöre devlet desteği isterken bir yandan da serbestleştirme, özelleştirme ve küreselleşmeci yaklaşımları savunmak arasındaki çelişkiye dikkat çeken MMO Başkanı Ali Ekber Çakar, "Bu nedenle sektörü ve ülkemizi AB yollarında zayıflatacak 'Ulusal Yeniden Yapılandırma Programı'nı değil, gerçekten üretici, yatırımcı ve kamu öncülüğünde bir ulusal stratejiye, kömür ve demir cevheri madenciliği ile çelik üretim ve tüketimini bütün olarak değerlendirecek bir 'ulusal demir

çelik stratejisi'ne ihtiyaç vardır. Mevcut durum tüm alanlarda olduğu gibi demir-çelik sektöründe de stratejik planlamayı zorunlu kılmaktadır. Bu stratejide yerli yatırımcı özendirilmeli ve korunmalıdır. Ülkemizin bu alandaki stratejisi, ülkenin gereksinimi olan demir çeliğin kalite, miktar ve çeşitlilik olarak ülkemiz tesislerinde üretilmesi, üretim için gerekli tesislerin çağın teknolojileri kullanılarak kurulması, mevcut tesislerin rekabet gücünü artırmak için sürekli modernize edilmesi, tesislerin gereksinimi olan başta demir cevheri ve kömürün öncelikle yerli kaynaklardan karşılanması üzerine kurulmalıdır. Ülkemiz geleceğini planlama yetilerini yeniden kazanmalı, tüm ulusal kaynaklarımız kalkınma amaçlı olarak seferber edilmelidir. Devletin ekonomide yönlendiriciliği artırılmalı ve özelleştirme saplantısından vazgeçilmelidir" şeklinde konuştu.

"AB'nin Bize Kefen Biçme Gayretleri Oldu"

Kongre açılışında konuşan DÇÜD Genel Sekreteri Dr. Veysel Yayan, son 10 yılda dünya çelik sektörünün üretimini 850 milyon tondan 1.4

milyar tona çıkarttığını ve üretimdeki artışın yüzde 85 civarındaki önemli bir kısmının Çin Halk Cumhuriyeti tarafından gerçekleştirildiğini ve dünya çelik üretimindeki artışın yüzde 66 seviyesinde olduğunu belirtti. Dünyanın geri kalan kısmındaki üretim artışının yüzde 12.5 gibi mütevazı bir seviyede kaldığını, bu dönemde Türkiye'nin üretim artışının yüzde 95 seviyesinde gerçekleştiğini işaret eden Yayan, bundan 10 sene evvel Türkiye'nin Avrupa Birliği'nin yüzde 5-6'sı civarında bir üretim gerçekleştirdiğini, bugünse yüzde

20'si civarında bir üretim gerçekleştirdiğini kaydetti. "Avrupa Birliği'nin bize kefen biçmek diyebileceğimiz birtakım gayretleri olmadı değil; bununla çok ciddi mücadeleler yaptık, hatta zaman zaman, 'Acaba bazı kuruluşlarımızı kapatabilir miyiz?' diye düşündük. Çünkü Avrupa Birliği, üyeliğe kabul ettiği bütün ülkelerle, üyelik öncesinde demir-çelik kapasitelerini azaltma yönünde görüşmeler yaptı" açıklamasında bulunan Yayan, Birliğe bağlı ülkelerin kendi ülkelerinde de kapasite fazlası olması nedeniyle

kapasite azaltmaya gittiğini ifade ederek, "Biz bu konuda taviz vermek bir yana, görüşme süresinde kapasitemizi 2.5 misli artırdık" dedi. Avrupalıların bir şeyler istemesinin ayrı, Türkiye'nin neyi gerçekleştirdiğinin ayrı bir husus olduğunu kaydeden Veysel Yayan şöyle konuştu: "Onların düşündükleri, zaman zaman yararlanabildiğimiz hususlar oluyor; ama bize birebir uygulatabildikleri hususlar olmuyor. Dolayısıyla, karamsarlığa yol açmamak için bunu burada belirtmekte fayda gördüm."

V. DEMİR ÇELİK KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ YAYIMLANDI

TMMOB Makina Mühendisleri Odası adına Zonguldak Şube yürütücülüğünde, 1-3 Nisan 2011 tarihlerinde, Karabük Üniversitesi Konferans Salonu'nda düzenlenen V. Demir Çelik Kongresinin sonuç bildirgesi yayımlandı.

TMMOB Makina Mühendisleri Odası adına Zonguldak Şubesi yürütücülüğünde düzenlenen V. Demir Çelik Kongresi, 1-3 Nisan 2011 tarihlerinde Karabük Üniversitesi Konferans Salonu'nda gerçekleştirilmiştir. Kongre, aralarında Karabük Valiliği, Karabük Belediye Başkanlığı, Demir Çelik Üreticileri Derneği, KARDEMİR AŞ, Karabük Üniversitesi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Türkiye Taşkömürü Kurumu ve sektör firmalarının bulunduğu kurum-kuruluşlar tarafından desteklendi.

Oda-üniversite-sanayi ilişkilerinin geliştirilmesi amacıyla düzenlenen bu kongrenin beşincisinin, ülkemizde sanayileşme hareketinin başlatıldığı, sanayi hareketinin öncüsü, demir çelik sektörünün temeli, okulu olan ve 3 Nisan 1937 tarihinde temeli atılan

Karabük Demir Çelik Fabrikalarının bulunduğu Karabük ilinde ve bu tarihte gerçekleştirilmesinin çok anlamlı ve yararlı olduğuna inanıyoruz.

Demir çelik sektörü ülke ekonomisinin ve sanayileşmesinin üzerinde büyük etkileri olan, lokomotif sektör olma özelliğinden dolayı refahın ve gelişmişliğin en önemli göstergelerinden biridir. Kongre kapsamında ülkemizdeki demir çelik endüstrisinin dünyadaki gelişmelere göre yeniden ele alınması, sektöre yönelik ulusal politikaların yeniden gözden geçirilmesi, reel sektör ile bu konuda bilimsel çalışmalar yapanların bir araya gelerek sektördeki sorunların tartışılması, çözüm önerilerinin, gerekli AR-GE çalışmalarının ve rekabet politikasının ortaya konulmasının yanı sıra ileri teknolojilerin tanıtılması,

bilimsel gelişmelerin paylaşılması hedeflenmiştir.

Üç gün süren kongrede; birinci gün yapılan "Yeni Ürünler ve Yeni Kapasiteler Işığında Türk Demir Çelik Sektöründe Durum Analizi" ana temalı

panelin ardından ikinci ve üçüncü gün 31'i sözlü ve 15'i poster olmak üzere toplam 46 adet bildiri sunumu gerçekleştirildi. Kongreyi 424 kayıtlı delege, 722 katılımcı izledi. Kongre süresince düzenlenen toplam 11 oturumda sektörün sorunları dile getirildi, çözüm önerileri sunuldu ve izlenmesi gereken stratejiler geliştirilmeye çalışıldı. Sosyal ve kültürel etkinlikler kapsamında, "Kardemir" konulu fotoğraf sergisi, "Hidrolik ve Demir Çelik" konulu atölye çalışması düzenlendi.

2001 yılında gerçekleştirilen ilk kongreden bu yana dünya demir çelik sektöründe ciddi bir değişim yaşandı. Özellikle 2000–2010 yılları arasında, dünya çelik üretiminde ağırlıklı bir şekilde Çin Halk Cumhuriyeti kaynaklı bir büyüme gerçekleşti. 2001 yılından bu yana, Çin'in ham çelik üretimi yüzde 313 artışla 627 milyon tona yükselirken, dünya ham çelik üretimi yüzde 66 artışla 851 milyon tondan 1 milyar 410 milyon tona ulaştı. Söz konusu dönemde, dünya ham çelik üretiminde yaşanan 563 milyon tonluk artışın yüzde 85'i Çin Halk Cumhuriyeti kaynaklı oldu. Öyle ki, Çin dahil olduğunda yüzde 66'ya ulaşan dünya ham çelik üretimindeki artışın, Çin hariç tutulduğunda yüzde 12,5 gibi son derece mütevazı bir seviyede kaldığı gözlemlendi.

2010 yılında Türkiye'nin kişi başına ham çelik tüketim miktarı 341 kg seviyesine yükseldi. Önümüzdeki 5 yıllık dönemde, yassı, yapısal ve paslanmaz çelik ürünlerine yönelik olarak devreye girecek yeni kapasitelerle kişi başına çelik tüketimimizin 500 kg seviyelerine ulaşması bekleniyor.

Bizim gibi gelişmekte olan ülkelere kamu işletmeciliğinin tasfiye edilmesini ve ulusal ekonominin korunmamasını dayatan metropol ülkelerin kendi sanayi sektörlerine sahip çıktığı bilinmektedir. Aynı

şekilde AB'nin, kendi çelik sanayisini korumak amacıyla 2002 yılından itibaren 15 demir çelik ürünü ithalatında Genel Tarife Kotası uygulamasına geçmesi ve Gümrük Birliği anlaşmasına rağmen Türkiye'nin bu uygulama kapsamında tutulması, sektörün ve ülkemizin aleyhine olan gelişmeler arasındadır.

Dünya demir çelik piyasası, üretici konumundaki dev uluslararası şirketlerin spekülasyonu sonucu iniş çıkışlar yaşamakta, uluslararası piyasada az sayıda şirketin egemen olacağı bir oligopolleşme eğilimi gözlenmektedir. Bu büyük şirketlerin Türkiye'ye girişi de söz konusudur. Bu durum ileri teknoloji yoğunluğu ve yüksek katma değerli ürün üretiminde Türkiye'nin yerli oluşumlarını ve gelişimini engelleyecektir.

Dışa bağımlılığın azaltılması için demir cevheri ihtiyacının öncelikle ülke kaynaklarından karşılanması gerekliliği göz ardı edilmiştir. Demir cevheri arama faaliyetlerinden vazgeçilmiş, ülkemizdeki bilinen demir cevheri rezervleri kısa süre içinde tükenebilecek konuma getirilmiştir. Bulunmuş rezervlerde, düşük tenörlü cevherler için zenginleştirme tesisi yatırımları yapılmamıştır. Özellikle Divriği, Hekimhan ve Attepe'de 20 yıllık ihtiyacımızı karşılayabilecek demir rezervimiz bulunmasına rağmen yurt dışından demir cevheri ithal edilmektedir. Cevher ve hurda demir ithal edilmekte ve sektör dışa bağımlı hale gelmektedir.

Demir çelik sektörü bir taraftan ülkenin iç tüketim açığını yassı ürün ithal ederek karşılarken, diğer taraftan hurda gereksinimini ithalat yoluyla karşılamaktadır. Bugün sektörün ark ocaklarında ham madde olarak kullandığı hurdanın yüzde 70'i, entegre tesislerin ihtiyaç duyduğu ham madde olan demir cevherinin yüzde 60'ı ve kömürün yüzde 90'ı ithalat yoluyla karşılanmaktadır.

Sektörün sorunlarını, serbestleştirme, özelleştirme politikaları, yüksek enerji maliyetleri, ham maddede dışa bağımlılık, düşük katma değer, yüksek karbondioksit salımı (çevre), düşük AR-GE oranı, AB uyum sürecinin ülkemiz aleyhine olması, kamu yatırımlarının yapılmaması vb. olarak özetlemek mümkündür.

2010 yılı dünya çelik üretimi 1.413,6 milyon ton olarak gerçekleşmiş olup; Türkiye, 40 yıl önce 1,17 milyon ton ile dünya çelik üretiminde 38. sırada, 20 yıl önce 20. sırada iken 2005 yılında 11. sıraya, 2010 yılında 29,1 milyon ton ile 10. sıraya yükselmiştir. Türkiye 1940 yılında, dünya demir çelik üretiminin yüzde 0,01'ini üretirken, 1960 yılında yüzde 0,09'unu, bugün ise yüzde 2,05'ini üretir hale gelmiştir. Bu da Türkiye demir çelik sektöründe sürekli bir gelişme olduğunu göstermektedir.

Türkiye'de 1930'lu yıllarda MKEK ile başlayan vasıflı çelik üretimi, 1970 ve 1979 yılında yapılan yatırımlarla daha geniş kapsamlı olarak devam etmektedir. Türkiye, vasıflı çelikte yılda 485.000 ton sıvı çelik ve 410.000 ton sıcak hadde mamulü üretebilecek kapasiteye sahip olup, toplam üretimin yüzde 70'i otomotiv sektöründe kullanılmaktadır.

Kalite ve ekonomik gelişmişliğin önemli göstergelerinden biri olan paslanmaz yassı çelik Avrupa'da 1900'lü yılların başında üretilmeye başlanmıştır. Bu nedenle toplumlar için kullanımı önem arz etmektedir. Dünya çelik üretiminde 10. sırada olmamıza rağmen entegre paslanmaz çelik üretim tesisimiz yoktur. Tüketim ise 2000 yılında 100.000 ton civarında iken bugün 300.000 tonu geçmiştir. Tüketimin büyük bir kısmı ithalat yoluyla karşılanmaktadır.

2008 yılında 33.000 kişi olan istihdam 2009 yılında 29.000 kişiye düşmüştür. Sektörde istihdam oranı, imalat sanayi

toplam istihdamının yüzde 11,58'idir. Sektörün istihdam endeksi düzeyi, üretim ve verimlilik endekslerinin gerisindedir.

Kongre delegasyonu, kongre boyunca dile getirilen görüşlerden hareketle aşağıdaki saptama ve önerilerin kamuoyuna duyurulmasına karar vermiştir.

Sonuç ve Öneriler

1. Mevcut durum tüm alanlarda olduğu gibi demir-çelik sektöründe de stratejik planlamayı zorunlu kılmaktadır. Bu stratejide yerli yatırımcı özendirilmeli ve korunmalıdır. Üretici, yatırımcı ve kamu öncülüğünde kömür ve demir cevheri madenciliği ile çelik üretim ve tüketimini bütün olarak değerlendirecek bir "ulusal demir çelik stratejisi"ne ihtiyaç vardır. Belirlenecek olan demir çelik stratejisinin temelleri, ülkenin ihtiyacı olan demir çeliğin kalite, miktar ve çeşitlilik olarak ülkemiz tesislerinde üretilmesi, üretim için gerekli tesislerde gelişmiş teknolojiler kullanılması, mevcut tesislerin rekabet gücünü artırmak için sürekli olarak modernize edilmesi, tesislerin gereksinimi olan başta demir cevheri ve kömürün, öncelikle yerli kaynaklardan karşılanması üzerine kurulmalıdır.
2. Ülkemiz geleceğini planlama yetilerini yeniden kazanmalı, tüm ulusal kaynaklarımız kalkınma amaçlı olarak seferber edilmeli; istihdamı geliştirici politikalar benimsenmeli, çalışanların durumu, çevre ve enerji verimliliği gereklilikleri göz ardı edilmemelidir.
3. Kömür, demir cevheri gibi ham madde girdilerinin dünya piyasasında çok fazla yükselmesinden dolayı, ülkemizde yeni kömür ve cevher kaynaklarının araştırılması yönünde çalışmalar yapılmalıdır. Ülkemizdeki yegane koklaşabilir taşkömürü üretiminin yapıldığı Zonguldak havzasındaki üretim miktarının ve teknolojisinin geliştirilerek, demir çelik sektörüne yerli kaynak girdisinin artırılması ve dışa bağımlılığın azaltılması hedeflenmelidir.
4. Mevcut ve kurulacak demir çelik tesislerinin çevresel faktörleri göz önüne alınmalı, demir çelik endüstrisinin ürettiği atıkların ekonomiye yeniden kazandırılması yönündeki çalışmalar, aktif bir şekilde desteklenerek teşvik edilmelidir.
5. Türkiye demir çelik sektöründe yıllardır gündemde olan en önemli konu, ürün cinsi olarak yassı-uzun dengesizliğidir. 2003 yılında İskenderun'da başlayan daha sonra 2006 yılından itibaren yapılan diğer yassı mamul yatırımlarıyla mevcut durumda yüzde 30 yassı, yüzde 70 uzun şeklinde olan yassı-uzun dengesi, yüzde 60 yassı, yüzde 40 uzun olacak şekilde hedeflenmelidir.
6. Demir çelik tesislerinin üretim teknolojilerinin yenilenmesi ve gelecekte rekabet edilebilirlik açısından geliştirilmesine öncelik verilmeli, katma değeri yüksek ve vasıflı yeni ürünlerin geliştirilmesi teşvik edilmeli, AR-GE çalışmalarına önem verilmelidir.
7. Gelişmişliğin göstergesi olan kişi başına çelik ve özellikle paslanmaz çelik tüketiminin yükseltilmesi hedeflenmeli, vasıflı ve paslanmaz çelik üretimini hedefleyen yatırımlara hız kazandırılmalıdır.
8. Dünyanın en büyük hurda alıcısı olan Türkiye'nin yurt dışı hurdaya bağımlılığının azaltılması için yurt içi hurda üretiminin artırılmasına ve alternatif girdiler üretilmesine yönelik tedbirler alınmalıdır.
9. Yeni demir cevheri sahalarının bulunmasını ve düşük tenörlü cevherlerin zenginleştirilmesini mümkün kılacak tedbirler alınmalıdır.
10. Demir çelik endüstrisinde enerji girdi maliyetlerinin azaltılması yönünde gerekli çalışma, planlama ve yatırımlar yapılmalıdır.
11. Deprem bölgesi olan ülkemizde, depreme dayanıklı çelik konstrüksiyon yapı tekniği ve yapısal çelik uygulamaları geliştirilmelidir.
12. Daha önceki demir çelik kongrelerinin sonuç bildirgelerinde yer alan, "Demir Çelik Enstitüsü"nin kuruluş çalışmalarının başlatılması sevindiricidir. Enstitünün sektörün gereksinimlerine yanıt verebilecek şekilde ivedilikle yaşama geçirilmesi hedeflenmelidir.
13. Enstitünün demir çelik sektörünün tüm paydaşlarının, TMMOB, sektörle ilgili kamu ve diğer kuruluşların da katılımıyla, sektörde izlenecek politika ve hedeflerin belirlenmesinde öncülük etmesine katkı sağlanmalıdır.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

TMMOB Makina Mühendisleri Odası